

NEGOCIEREA NOULUI ACORD BILATERAL DE LIBER SCHIMB DINTRE SUA ȘI UE

THE ONGOING NEGOTIATION ON THE U.S.-EU BILATERAL FREE TRADE AGREEMENT

George-Cornel Dumitrescu*

Institutul de Economie Mondială – Academia Română, București, România

Rezumat

Viziunea președintelui american, Donald Trump, privind comerțul extern al SUA are la bază conceptul „America pe primul loc”. În virtutea acestui concept, administrația americană s-a angajat într-un amplu proces de renegociere a acordurilor existente și de negociere a unora noi cu principalii parteneri comerciali. SUA urmăresc să apere mai bine interesele exportatorilor americani, dar și să reducă semnificativ deficitul comercial în raport cu unii dintre parteneri. Pe fondul războiului taxelor vamale declanșat de președintele Trump, negocierile dintre SUA și UE au fost lansate în condițiile în care obiectivele părților sunt clar definite, dar și divergente în cazul unor capitole cheie.

Articolul face o cronologie a principalelor momente din cadrul negocierilor, reliefând pozițiile, interesele, dar și eventualele puncte de inflexiune care ar putea da un impuls negocierilor, folosind în acest scop bazele de date al instituțiilor relevante în materie, pozițiile oficialilor europeni și americani și bogata literatură de specialitate în acest domeniu. Articolul concludă că viitorul acord de liber schimb SUA-UE este încă incert, având în vedere războiul tarifar al părților, dar și obiectivele divergente de negociere.

Cuvinte-cheie: comerț, acord, SUA, Uniunea Europeană, agricultură, investiții

Clasificare JEL: F10, F13, O24, Q17.

Abstract

“America first” is the main driver of Donald Trump’s vision on international trade. Consequently, the American administration is currently engaged in an intensive process of renegotiating the existing trade agreements and negotiating new ones with the main trading partners. The U.S. aims at better protecting the American exporters while reducing its trade deficits with its commercial partners. Against the backdrop of several tariff wars triggered by Donald Trump, the U.S. and the EU started their negotiations with clear, but different objectives regarding some key positions.

The paper offers a timeline of the main negotiation landmarks and emphasizes the leading positions, interests and turning points that could provide a boost to the bilateral negotiations. The analysis in our paper is based on insights from the current literature and relevant statistical data, as well as the positions of EU and U.S. officials. It finds that the future of the U.S.-EU free trade agreement is uncertain, due to both the bilateral tariff war and the diverging negotiation objectives.

Key words: trade, agreement, the U.S., European Union, agriculture, investments

JEL classification: F10, F13, O24, Q17.

* Autor de contact: dr. George-Cornel Dumitrescu, george.dumitrescu@iem.ro.

1. Introducere

La data de 16 octombrie 2018, la solicitarea președintelui Donald Trump, Oficiul reprezentantului pentru comerț al SUA (USTR) a notificat Congresul că intenționează să lanseze negocieri bilaterale cu UE, Japonia și Marea Britanie (după ieșirea acesteia din UE). Toate cele trei negocieri se aflau într-o fază avansată de pregătire, urmând a fi declanșate în 2019 (USTR, 2019 a,b,c).

Fiind în prezent cea mai mare putere economică, dar și militară din lume, SUA încearcă să își conserve dreptul de a influența celelalte mari puteri aliate, respectiv Uniunea Europeană, ca bloc, Marea Britanie după Brexit, Japonia, Australia, Coreea de Sud etc. pentru a-și atinge interesele comerciale și geostrategice în competiția cu principalul lor rival, și anume China.

Tabelul 1: Obiectivele specifice privind negocierile SUA cu UE, Japonia și eventual cu Marea Britanie

Obiectivele SUA	UE		Japonia		Marea Britanie	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
1. Comerțul cu bunuri						
Reducerea deficitului comercial	x		x			x
Creșterea transparenței procedurilor de acordare a licențelor de import/export	x		x		x	
Disciplinarea monopolurilor pentru a preveni distorsiuni în comerțul bilateral	x		x		x	
1.1. Bunuri industriale						
Liberalizarea cuprinzătoare a comerțului cu bunuri industriale și reducerea barierele netarifare care limitează accesul exportatorilor americani	x		x		x	
Creșterea exporturilor de produse refabricate și asigurarea faptului că nu sunt asimilate produselor folosite care sunt restricționate sau interzise	x		x		x	
Creșterea exporturilor de produse textile și de îmbrăcăminte americane luând în considerare sensibilitățile privind importurile de astfel de bunuri în SUA	x		x		x	
Creșterea compatibilității reglementărilor privind comerțul și reducerea piedicilor generate de diferențele de abordare prin cooperare în vederea armonizării acestora acolo unde este posibil	x		x		x	
1.2. Produse agricole						
Reducerea sau eliminarea taxelor vamale la importurile din SUA	x		x		x	
Asigurarea unor perioade de ajustare rezonabile pentru importurile americane de produse agricole sensibile și angajarea în consultări strânse cu Congresul american în privința unor asemenea produse înainte de a iniția negocieri de reducere a taxelor vamale	x		x		x	
Eliminarea barierele netarifare care discriminează produsele agricole americane și a reglementărilor restrictive în administrarea contingentelor tarifare	x		x		x	
Promovarea unei armonizări/compatibilizări a cadrului de reglementare a comerțului cu astfel de bunuri, inclusiv cooperarea pe această temă acolo unde este posibil	x		x		x	
Stabilirea de angajamente specifice referitoare la comerțul cu produse dezvoltate prin intermediul biotehnologiilor agricole, incluzând transparența, cooperarea, gestionarea problemelor legate de prezența unui nivel scăzut al acestor produse în bunurile agricole și mecanismul privind schimbul de informații și de creștere a cooperării în privința biotehnologiilor agricole	x		x		x	

Obiectivele SUA	UE		Japonia		Marea Britanie	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
2. Măsurile sanitare și fitosanitare (SPS)						
Impunerea de obligații solide și executorii bazate pe drepturile și obligațiile prevăzute de OMC, inclusiv privitoare la măsurile bazate pe știință, bune practici de reglementare, controlul importurilor, echivalare, regionalizare, certificare, analiză de risc. Se pune accentul pe faptul că fiecare parte poate impune pentru ea însăși nivelul de protecție pe care îl consideră adecvat pentru asigurarea siguranței alimentare, a sănătății plantelor și a animalelor într-o manieră conformă angajamentelor internaționale asumate de respectiva parte	X		-	-	X	
Stabilirea mecanismelor pentru eliminarea barierelor nejustificate care blochează exporturile de produse agricole americane în vederea unui acces deschis, reciproc și echitabil pe piața celeilalte părți	X		X		X	
Stabilirea de reglementări care să încurajeze adoptarea standardelor internaționale și impunerea de măsuri SPS bazate pe știință în cazul în care măsurile impuse de cealaltă parte sunt mai restrictive decât standardele internaționale aplicabile	X		X		X	
Stabilirea de noi reglementări executorii care să elimine restricțiile comerciale sau condițiile comerciale care nu se justifică (inclusiv etichetarea nejustificabilă) și afectează noile tehnologii	X			X	X	
Adoptarea de reglementări executorii care să asigure că măsurile SPS bazate pe știință sunt dezvoltate și implementate într-o manieră transparentă, predictibilă și nediscriminatorie	X		X		X	
Includerea de prevederi referitoare la transparență și consultare publică, cealaltă parte trebuind să publice proiectele de reglementări și să permită părților interesate din alte țări să facă diverse comentarii privind aceste proiecte, iar autoritățile să ofere răspunsuri/să rezolve problemele menționate în aceste comentarii și să explice cum măsurile finale vor conduce la satisfacerea intereselor negociate	X				X	
Angajamentul că UE nu împiedică oportunitățile de export ale SUA în state terțe prin impunerea asupra acestora de restricții sau condiții care nu sunt bazate pe știință sau prin adoptarea de măsuri SPS care nu sunt bazate pe o analiză de risc ușor identificabilă	X		-	-	X	
Îmbunătățirea comunicării, consultărilor și cooperării dintre guverne privind schimbul de informații și lucrul în comun pentru rezolvarea aspectelor legate de SPS într-o manieră transparentă, inclusiv în privința noilor tehnologii	X		-	-	X	
Înființarea unui comitet al capitolului SPS care să discute în plan bilateral, dar și cu țările terțe probleme legate de comerțul cu produse agricole, de reglementare a cooperării și de implementare a bunelor practici în materie de reglementare	X		-	-	X	
3. Aspectele vamale și facilitarea schimburilor comerciale						
Stabilirea unor standarde înalte de implementare a acordurilor OMC referitoare la facilitarea comerțului și la valoarea în vamă	X		X		X	
Creșterea transparenței prin publicarea pe internet a legilor, reglementărilor și procedurilor vamale și crearea de puncte de informare pentru comercianți	X		X		X	
Mărfurile să fie eliberate imediat ce se determină conformitatea lor cu legile și reglementările aplicabile precum și automatizare, timpi clari de eliberare și folosirea garanțiilor	X		X		X	

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor furnizate de USTR (2019 a,b,c).

În Tabelul 1 se evidențiază faptul că în raport cu UE și Japonia, SUA au ca obiectiv principal reducerea deficitului comercial, iar față de toate cele trei țări analizate, trecerea pe agenda

negocierilor a comerțului cu produse agricole și introducerea de modificări în privința măsurilor sanitare și fitosanitare.

În documentul referitor la obiectivele unui posibil acord comercial cu UE, partea americană și-a declarat intenția de a crea un mecanism care să asigure transparența și să stipuleze acțiunile de urmat în cazul în care autoritățile de la Bruxelles lansează negocieri cu țări care nu au încă statutul de economie de piață (fiind o trimitere directă la China). Prin urmare, dacă UE ar accepta un asemenea mecanism, ar trebui să informeze SUA, care și acestea ar avea dreptul să intervină în asemenea negocieri. O clauză similară, mai dură – consideră Gross (2019) – a fost introdusă de partea americană și în noul acord NAFTA (Acordul de liber schimb nord-american), renegociat și numit Acordul SUA-Mexic-Canada (USMCA), celelalte țări membre fiind nevoite să accepte ingerința SUA în stabilirea obiectivelor chiar în fazele premergătoare începerii negocierilor. SUA vizează impunerea de bariere tarifare împotriva aliaților care nu se conformează. Având în vedere puterea comercială a UE, Gross (2019) sugerează că este puțin probabil ca Uniunea să accepte un astfel de mecanism.

Prin vocea Comisarului european pentru comerț, Cecilia Malmstrom, UE îndeamnă președintele american să înceteze impunerea de bariere tarifare asupra blocului comunitar dacă au nevoie de un partener în încercarea de a determina China să se supună regulilor ce guvernează economia mondială (Leonard și Donnan, 2019).

2. Acordul de liber schimb dintre SUA-UE

2.1 Principalele coordonate ale acordului

La data de 18 ianuarie 2019, Comisia Europeană a înaintat două propuneri Consiliului European, recomandând deschiderea negocierilor cu SUA în vederea încheierii a două acorduri:

1. un acord comercial axat doar pe eliminarea taxelor vamale asupra bunurilor industriale, care să excludă produsele agricole;
2. un acord privind evaluarea conformității, care va contribui la atingerea obiectivului de eliminare a barierelor netarifare, companiile având astfel posibilitatea de a dovedi mai ușor că bunurile produse sunt conforme cerințelor tehnice pe ambele maluri ale Atlanticului.

Cele două obiective fac parte din agenda agreată de președinții Jean-Claude Juncker și Donald Trump cu prilejul întâlnirii din iulie 2018. În cadrul declarației comune a celor doi oficiali, au fost evidențiate principalele obiective ale viitoarelor negocieri dintre SUA și UE, și anume: eliminarea barierelor tarifare pentru bunurile industriale, cu excepția autovehiculelor, și reducerea taxelor asupra comerțului reciproc cu servicii.

De asemenea, părțile au convenit să întărească cooperarea strategică în materie de energie și să lanseze consultări pe marginea standardelor, având ca obiectiv simplificarea comerțului bilateral prin reducerea barierelor birocratice și a costurilor.

SUA și UE au decis să își unească eforturile pentru a proteja companiile proprii de practicile comerciale neloiale existente în prezent la nivel mondial (transferul forțat de tehnologie, subvențiile la produsele industriale, distorsiunile create de întreprinderile cu capital de stat și capacitățile de

producție excedentare). Pentru îndeplinirea acestui deziderat, SUA, UE și partenerii acestora s-au angajat să lucreze îndeaproape pentru a reforma Organizația Mondială a Comerțului (OMC) (Comisia Europeană, 2018).

Proiectele de mandat pentru negocierile referitoare la taxele vamale privind bunurile industriale și evaluările de conformitate au fost transmise de către Comisia Europeană statelor membre, iar la data de 30 ianuarie 2019 Comisia Europeană a lansat un raport privind implementarea prevederilor declarației comune agreată de președinții Juncker și Trump în iulie 2018. Cele două părți au convenit să înființeze un grup executiv de lucru în vederea stabilirii unei agende comerciale transatlantice clare, grup condus de Cecilia Malmstrom, Comisarul pentru comerț al UE, și Robert Lighthizer, reprezentantul pentru comerț al SUA. Cei doi înalți oficiali au început discuțiile la Bruxelles la data de 18 septembrie 2018 și au mai avut ulterior întâlniri pe această temă, la New York la 25 septembrie 2018 și la Washington la 14 noiembrie 2018, iar în 2019 pe 8 și 10 ianuarie.

La data de 15 aprilie 2019, Comisia Europeană a salutat decizia Consiliului European de a da undă verde începerii negocierilor comerciale dintre UE și SUA. În acest context, președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker a declarat că astfel Uniunea Europeană dă curs acordului la care a ajuns cu președintele Trump la data de 25 iulie 2018. Șeful Comisiei a subliniat că europenii își doresc un acord comercial reciproc avantajos, având în vedere faptul că reducerea taxelor vamale la produsele industriale ar genera, conform proiecțiilor analiștilor UE, o creștere a exporturilor celor două părți cu circa 26 de miliarde de euro. Mandatul de negociere nu prezintă modificări față de angajamentele anterioare, neincluzând produsele agricole (European Commission, 2019).

Consiliul a avizat începerea negocierilor în condițiile în care exporturile europene de oțel și aluminiu în SUA erau apreciate ca fiind un risc pentru securitatea națională de către administrația americană. După aplicarea de către SUA de taxe vamale majorate la importurile de oțel (25%) și de aluminiu (10%) din UE în martie 2018, partea europeană a reacționat prin introducerea de taxe vamale de retorsiune la unele importuri din Statele Unite (motociclete, whisky, articole de îmbrăcăminte, printre altele).

OMC a anunțat la începutul lunii aprilie 2019 că țările pot să impună restricții comerciale asupra bunurilor considerate a fi amenințări la adresa securității naționale. Totuși, organizația și-a rezervat dreptul de a analiza dacă o anumită amenințare la securitatea națională se califică pentru astfel de restricții. Directorul general al OMC, Roberto Azevêdo, citat de Geopolitical Futures (2019), consideră că aceste probleme sensibile ar trebui rezolvate la nivel politic și nu prin mecanismul tehnic de rezolvare a disputelor aferent comerțului, OMC fiind nevoită să abordeze totuși cazul supus atenției organizației.

Cu toate acestea, Deaux et al. (2019) susțin că industria europeană a aluminiului a beneficiat de diferența de taxe vamale aplicate de SUA, UE și Chinei. Astfel, exporturile europene de aluminiu în SUA au crescut cu aproximativ 17%, respectiv cu 1,72 miliarde de euro în anul 2018, comparativ cu anul 2017.

Pentru a împiedica escaladarea războiului comercial dintre cele două părți, în iulie 2018 cele două părți au convenit ca SUA să nu majoreze taxa vamală la autoturismele provenite din UE până

la finalizarea negocierilor comerciale între cele două părți. De cealaltă parte, UE s-a angajat să nu mai aplice măsuri de retorsiune până la încheierea unui acord comercial transatlantic.

În discursul ținut cu ocazia încheierii postului de ambasador al Franței la ONU, Gérard Araud a îndemnat SUA și UE să colaboreze pentru a contracara provocările transnaționale, inclusiv amenințările care vin din partea Chinei, întrucât SUA și UE împărtășesc aceleași valori și este în interesul ambelor părți să împiedice impunerea modelului autoritarist chinez. Diplomatul a declarat că este nevoie ca cei doi aliați să creeze o nouă agendă transatlantică pentru a apăra democrațiile liberale, care să conțină reglementări referitoare la internet, inteligență artificială, comerț, schimbări climatice, biodiversitate, evaziune fiscală, respect pentru intimitatea individuală (Rodriguez, 2019).

SUA și UE au ocazia de a actualiza reglementările comerciale astfel încât acestea să răspundă noilor condiții și nu să se izoleze, lăsând situația să scape de sub control. În cadrul negocierilor cu președintele Trump, ca un semn de bunăvoință, UE s-a angajat să crească importurile de gaz natural lichefiat și de soia. Drept urmare, importurile de soia au crescut cu 112% din iulie până în decembrie 2018, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017 (European Commission, 2018).

Malmstrom consideră că retorica dură a părții americane, dublată de sancțiunile comerciale determină o escaladare a neîncrederii pe cele două maluri ale Atlanticului.

UE are drept obiectiv încheierea unui acord care vizează eliminarea taxelor vamale la bunurile industriale, un acord mai cuprinzător nefiind posibil în actualul stadiu al relațiilor bilaterale, în pofida obiectivelor de negociere anunțate de SUA care includ, printre altele, și agricultura.

Robert Lighthizer, reprezentantul pentru comerț al SUA, susține că marea piedică în negocierile bilaterale o reprezintă neinclusiunea agriculturii în mandatul trimis spre aprobare statelor membre. Gordon Sondland, ambasadorul SUA la Uniunea Europeană, a declarat ferm pe 7 mai 2019 că un acord comercial între cele două părți care să nu includă agricultura nu este posibil de încheiat, subliniind că pentru a fi ratificat de Congresul SUA, acordul trebuie să conțină inclusiv aspecte legate de agricultură (Rios, 2019).

Agricultura, în mod special indicațiile geografice și normele sanitare și fitosanitare, au constituit „nuci tari” și în cadrul negocierilor vizând acordul TTIP.¹ Colson (2019) evidențiază că îndreptarul privind securitatea alimentară în SUA stabilește numărul maxim de corpuri străine, cum ar fi viermi, fragmente de insecte, mușcagii care pot să fie încorporate în produsele alimentare înainte de a fi scoase la vânzare. De exemplu, producătorilor americani li se permite să includă până la 30 de fragmente de insecte în 100 de grame de unt de arahide, 11 fire de păr de rozătoare într-un container de 25 de grame de paprica sau 3 miligrame de excremente de mamifere (șobolan sau șoarece etc.) în fiecare 500 de grame de ghimbir. Aceste aspecte sunt însă doar vârful aisbergului în materie de incompatibilități privind reglementările alimentare în SUA și, respectiv, în UE.

Cu prilejul unei întâlniri din luna martie 2019 între premierul irlandez Leo Varadkar și Donald Trump, președintele american a adoptat o poziție dură la adresa relațiilor comerciale dintre

¹ Reamintim că negocierile UE cu Statele Unite vizând *Parteneriatul Transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP)* au fost declanșate în 2013, ajungând într-o fază foarte avansată, dar au fost înghețate în 2016, odată cu preluarea mandatului de președinte de către Donald Trump.

SUA și UE, făcând un inventar al „asimetriilor” bilaterale și amenințând cu creșterea barierelor tarifare la produsele exportate de Uniune. Astfel, acuzațiile se referă la faptul că UE:

- ✓ menține taxele vamale la importurile de produse agricole superioare celor impuse de SUA și are în vigoare bariere netarifare semnificative care interzic importurile din SUA de produse modificate genetic, de carne de pasăre, de carne de vită provenind de la animale tratate cu hormoni de creștere, precum și o gamă variată de produse lactate;
- ✓ percepe taxe vamale de 10% la importurile de autovehicule și piese auto din SUA;
- ✓ subvenționează industria aeronautică și analizează posibilitatea de a subvenționa și sectorul de inteligență artificială și cel al bateriilor electrice;
- ✓ implementează politici concurențiale;
- ✓ nu s-a raliat la cererea SUA de disociere de campionul chinez în materie de rețele 5G, Huawei, și de inițiativa Beijingului cunoscută sub denumirea de „Centura și drumul”;
- ✓ impune taxe și sancțiuni împotriva companiilor de tehnologie și a firmelor din domeniul financiar din SUA;
- ✓ nu susține criticile SUA referitoare la Organului de apel al OMC care în opinia SUA și-a depășit mandatul, atribuindu-și putere de reglementare (Duesterberg, 2019).

Totuși, creșterea taxelor vamale la autovehiculele importate din UE ar însemna automat anularea discuțiilor dintre cele două părți, europenii așteptând și anularea sancțiunilor asupra importurilor de oțel și aluminiu din UE până la finalizarea negocierilor celor două acorduri. UE se opune oricăror cote la exportul de autoturisme în SUA, dar nu are nimic împotriva să reducă la zero taxele vamale la importurile de autovehicule din SUA, ceea ce a și făcut deja în relațiile cu Japonia și Canada.

Ar exista posibilitatea ca autoritățile europene să ia în calcul includerea agriculturii pe agenda negocierilor la schimb cu accesul UE la licitațiile publice din SUA la nivel statal. Casella (2019) susține că soluția a fost promovată de Germania, dar nu a fost aplicată din cauza opoziției Franței. Accesul la licitațiile organizate de statele federale ar fi fost greu de acceptat de către autoritățile federale, care nu au jurisdicție asupra deciziilor privind achizițiile publice la nivel statal. Strategia ar fi constituit o pârghie în negocieri, întrucât ar fi atins o zonă sensibilă pentru SUA și ar fi fost o bună monedă de schimb pentru obținerea de concesiuni în cazul unor „sensibilități” ale UE.

Franța a optat să nu adopte mandatul de începere a negocierilor dintre SUA și UE pentru încheierea unui acord comercial. Este prima dată când UE adoptă directive privitoare la comerț fără să aibă unanimitate. Franța are o poziție fermă împotriva unui asemenea acord, solicitând Bruxellesului să nu negocieze cu țări care nu au implementat în întregime prevederile Acordului de la Paris privind schimbările climatice, întrucât acestea ar practica o concurență neloială față de fermierii și companiile europene. De asemenea, Parisul insistă ca UE să revoce vechiul mandat privind negocierea TTIP, înainte de lansarea unor noi negocieri comerciale cu SUA.

Referitor la acest subiect, Jean-Claude Juncker afirma că Uniunea Europeană nu va permite niciodată ca fermierii europeni să sufere din cauza războaielor comerciale sau a clauzelor dezavantajoase (European Commission, 2018). Asta înseamnă că pentru agricultură, Comisia condusă la acea dată de Juncker, nu era dispusă să facă prea multe concesiuni. Totuși, la un an de la declarația comună a lui Donald Trump și Jean-Claude Juncker, Cecilia Malmstrom a admis în

Parlamentul European (pe 23 iulie 2019) că negocierile sunt în impas, întrucât SUA nu vor să continue discuțiile dacă în mandat nu e inclusă și agricultura.

Gordon Sondland, ambasadorul SUA la UE, a declarat că fiecare zi în care UE nu negociază cu SUA este în avantajul UE și în dezavantajul SUA, întrucât dezechilibrele comerciale dintre cele două părți (adică deficitul comercial al SUA în raport cu UE) nu sunt sustenabile pe termen lung (Rios, 2019).

În fine, retragerea SUA din Acordul de la Paris privind schimbările climatice constituie un alt impediment în calea negocierii unui acord comercial mai cuprinzător între UE și SUA.

2.2 Măsurile de retorsiune impuse sau planificate în mod reciproc

2.2.1 Măsurile de retorsiune impuse/planificate de SUA împotriva UE

La data de 1 iulie 2019, SUA au supus discuțiilor publice măsurile de retorsiune în valoare de 4 miliarde de dolari impuse unei game de produse europene, printre care cârnați, șuncă, paste, măsline, brânzeturi (reggiano, provolone, edam, gouda) pentru a compensa pierderile înregistrate ca urmare a subvenționării de către UE a aeronavelor civile de mari dimensiuni (cazul Airbus). Această listă o completează pe cea lansată pe 12 aprilie 2019 (Rodriguez, 2019a). În 2018, SUA au importat aeronave și elicoptere în valoare de 6,4 miliarde de dolari (3,6 miliarde de dolari doar din Franța, Germania, Spania și Marea Britanie) și piese de schimb pentru aeronave de circa 15 miliarde de dolari (3,1 miliarde de dolari doar din Franța, Germania, Spania și Marea Britanie) (Behsudi, 2019).

La data de 2 octombrie 2019, OMC a dat undă verde SUA să impună UE sancțiuni în valoare de 7,5 miliarde de dolari în contextul disputei comerciale privind consorțiul Airbus, aceasta fiind cea mai ridicată măsură de retorsiune aprobată vreodată de OMC. Prin urmare, UE se poate aștepta la noi taxe vamale începând cu 18 octombrie 2019, și anume de 10% la aeronave de mari dimensiuni și de 25% la produsele agricole și industriale. Cel mai mare impact al creșterilor de taxe vamale va fi resimțit de industria aeronautică europeană, importurile SUA din acest sector fiind de 5,1 miliarde de dolari în 2018. Taxa putea să fie și de 100%, dar și 10% este suficient de usturătoare pentru industria aeronautică din UE, operatorii aerieni din SUA temându-se că Boeing nu ar fi reușit să acopere necesarul de aeronave din producție proprie (The Economist, 2019). Președintele Trump nu se așteaptă ca UE să ia măsuri de retorsiune împotriva sancțiunilor în valoare de 7,5 miliarde de dolari, de vreme ce acestea au fost aprobate de OMC (Reynolds, 2019).

În fine, este de menționat că Donald Trump amenințase că va percepe taxe vamale de până la 100% importurilor de vinuri din Franța, ca urmare a aplicării de către Hexagon a unei taxe digitale de 3%, considerată de președintele american ca fiind impusă împotriva companiilor americane.

2.2.2 Măsurile de retorsiune impuse/planificate de UE împotriva SUA

UE analizează posibilitatea de a aplica taxe vamale unor importuri din SUA în valoare de 19 miliarde de euro, ca urmare a subvențiilor oferite companiei Boeing. La 12 aprilie 2019, Comisia

Europeană a trimis statelor membre o listă cu bunurile supuse acestor măsuri de retorsiune (Valero, 2019).

După amenințarea președintelui Donald Trump că va majora la 25% taxele vamale la importurile de autoturisme din UE, Bruxelles-ul a reacționat, pregătind o listă cu importuri din SUA în valoare de 22,7 miliarde de dolari, care ar putea fi vizate de măsuri similare de contrabalansare (Hundeyin, 2019). Surse din rândul experților UE susțin că desfășurătorul cuprinde mașini de fotocopiat, fructe și camioane. Vehiculele speciale, carnea, explozibilii și tractoarele ar putea face de asemenea parte din această listă. Aceste măsuri ar afecta producătorii din așa-numitele *swing states*² din Florida până în Wisconsin. Așadar, astfel de măsuri de retorsiune ar crea sensibilități în tabăra lui Donald Trump în perspectiva campaniei sale de realegere pentru cel de-al doilea mandat (Rodriguez (2019). Decizia OMC privind sancțiunile pe care UE le poate impune SUA în privința companiei Boeing urmează să fie luată în primăvara anului viitor (The Economist, 2019). Abia atunci, cele două părți vor putea cu adevărat să rezolve diferendul bilateral privind Airbus și Boeing.

Ca reacție la sancțiunile în valoare de 7,5 miliarde de dolari aprobate de OMC, până la soluționarea diferendului privind Boeing, UE încearcă să găsească măsuri de retorsiune în cazurile mai vechi în care SUA nu s-au conformat regulilor OMC.

2.3 Acțiunile UE care îngreuiază negocierile bilaterale cu SUA

La data de 18 iulie 2019, Comisarul european pentru concurență Margrethe Vestager a anunțat că UE a impus o amendă de 242 de milioane de euro gigantului american Qualcomm pentru practicarea de prețuri de dumping care au cauzat prejudicii semnificative companiei britanice Icera, care activează în același domeniu, conducând la abandonarea liniei de producție de microcipuri. Comisia Europeană consideră că acțiunile Qualcomm au afectat procesul de inovare din Uniune, clienții fiind privați de existența unei oferte variate de produse tehnologice de profil. Compania Qualcomm a mai fost amendată de Comisie și în 2018, cu 997 milioane de euro, pentru faptul că a abuzat de poziția dominantă pe piață pentru a descuraja concurența în intervalul 2011-2016 (Stolton, 2019).

Rodriguez (2019b) evidențiază un alt posibil impediment în negocierile dintre UE și SUA, și anume faptul că noul președinte al Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a anunțat că intenționează să impună o taxă pe carbon la granița UE. Vor fi taxate importurile de bunuri a căror producere generează emisii de carbon (alimente, hârtie, produse chimice de bază, produse rafinate, oțel și fier etc.). Von der Leyen a subliniat că UE își dorește multilateralism, comerț corect și o ordine internațională bazată pe reguli.

Organismele europene de reglementare în materie de restricții comerciale, concurență nelocală și antitrust doresc să afle dacă moneda digitală propusă de Facebook (Libra) și utilizarea datelor despre consumatori au caracter anticoncurențial. Comisia Europeană poate să impună

² În contextul politicii americane, termenul de „swing state” se referă la statele care pot fi câștigate fie de candidații democrați la președinție, fie de cei republicani. De aceea, aceste state sunt ținta campaniilor electorale ale ambelor partide americane.

amenzi de până la 10% din cifra de afaceri la nivel global dacă o companie încalcă reglementările UE antitrust (de Rosa, 2019).

La data de 24 iulie 2019, a fost semnată legislația privind impunerea unei taxe digitale de 3% veniturilor brute realizate din activități digitale în Franța (serviciile de intermediere a contactului dintre utilizatorii de internet și serviciile prestate firmelor de publicitate, care introduc mesaje țintite în mediul online, pe baza datelor colectate despre utilizatori și generate ca urmare a consultării interfețelor online). Taxa se aplică retroactiv pentru toate veniturile obținute de la începutul anului 2019. Taxa vizează aproximativ 30 de companii multinaționale de profil, dintre care 17 sunt din SUA (KPMG, 2019). Donald Trump a amenințat că va impune sancțiuni importurilor de vinuri franceze în cazul în care taxa digitală nu este eliminată.

O taxă privind serviciile digitale este planificată să intre în vigoare și în Marea Britanie, în primăvara anului 2020. Astfel, veniturile realizate de motoarele de căutare, platformele de social-media și piețele online vor fi impozitate cu 2% (Guvernul Marii Britanii, 2019). Și alte țări din UE au în plan să introducă taxe digitale, printre acestea numărându-se Belgia, Croația, Portugalia și România.

În privința reglementării serviciilor digitale, se așteaptă o soluție legislativă din partea OCDE, care să fie aplicată uniform în toate țările membre și să înlocuiască legislația în vigoare sau planificată.

Cu toate că au comentat pe seama introducerii taxei digitale în Franța, considerând-o incorectă, nejustificată și irațională, marile companii americane de tehnologie cum ar fi Google, Amazon sau Facebook, s-au ferit să ceară administrației americane majorarea taxelor vamale ca măsură de retorsiune. S-au limitat doar la susținerea investigației 301 în spiritul cooperării internaționale, fără a sugera sau cere autorităților americane creșterea unor taxe vamale ca mijloc de retorsiune (Palmer, 2019). Cassella și Vinocur (2019) susțin că oficialii ai Comisiei Europene fac presiuni ca Ursula von der Leyen să riposteze împotriva presiunilor comerciale ale SUA și a celor venite din partea firmelor mari de tehnologie, și au întocmit un plan de 173 de pagini în acest sens. Documentul este o confirmare a faptului că UE este estimat a rămâne în urma SUA și a Chinei ca putere economică globală, dacă nu se iau măsuri. Planul prevede înființarea unui *Fond European al Viitorului* care să investească în acțiunile unor companii europene din domeniul high-tech cu mare potențial, pentru a reduce decalajul tehnologic față de gigantii high-tech din SUA și China.

Amaro (2019) consideră că UE se află într-o poziție mai bună decât China din perspectiva posibilității impunerii de măsuri de retorsiune, și este pregătită să acționeze în acest sens înainte de alegerile prezidențiale din SUA din 2020 (UE a răspuns imediat la impunerea de către SUA a taxelor vamale majorate în baza *Secțiunii 232*³ și a reclamat măsura luată de SUA la OMC).

Totuși, cifrele publicate de Fondul Monetar Internațional (FMI) reliefează deficitul comercial în creștere al SUA în raport cu UE în sfera bunurilor (Graficul 1), alimentând astfel nemulțumirile președintelui american.

Secretarul de stat american, Mike Pompeo consideră că noua Comisie Europeană, prin președintele Ursula von der Leyen, va „injecta” un suflu nou în negocierile comerciale bilaterale,

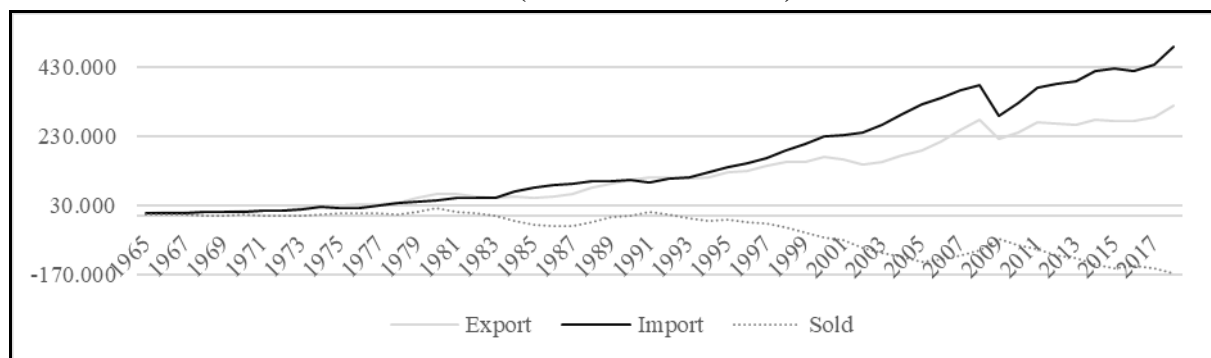
³ *Secțiunea 232* autorizează președintele SUA să impună restricții la importurile de bunuri din alte țări dacă circumstanțele sau cantitățile importate reprezintă o amenințare la adresa siguranței naționale.

relansând astfel de la zero negocierile bilaterale. El s-a întâlnit la începutul lunii septembrie 2019 cu Ursula von der Leyen și cu alte oficialități europene din noua echipă de conducere.

Odată cu preluarea mandatului, von der Leyen se va confrunta cu trei provocări majore, și anume:

- (1) Brexitul;
- (2) sancțiunile în valoare de 7,5 miliarde de dolari vizând bunuri și servicii europene, autorizate de către OMC ca retorsiune pentru subvențiile acordate de UE consorțiului Airbus; și
- (3) expirarea termenului de 180 de zile (13 noiembrie 2019) acordat de președintele SUA ca perioadă de grație înainte de creșterea taxelor vamale la importurile americane de autovehicule din UE, în condițiile în care nu se înregistrează progrese în negocieri sau nu se nuanțează pozițiile Franței și Marii Britanii privind introducerea taxei digitale împotriva gigantilor tehnologici.

Graficul 1: Soldul balanței comerciale (FOB/CIF) a SUA în raport cu Uniunea Europeană (în milioane de dolari)

Sursa: Calcule și reprezentare a autorului pe baza datelor furnizate de FMI (2019).

Von der Leyen este însă hotărâtă să creeze o Comisie Europeană cu „vocație geopolitică”, în stare să răspundă activ provocărilor din SUA și China, în condițiile în care, pe moment, autoritățile UE nu au instrumentele necesare să reacționeze la eventualele creșteri de taxe vamale menționate, mai ales că noul Acord comercial semnat recent de SUA cu Japonia îi confirmă lui Donald Trump faptul că poate să „joace tare” și să câștige (von der Burchard, 2019).

UE dispune de două avantaje comparativ cu Japonia, și anume dimensiunea pieței și volumul valoric al comerțului bilateral cu SUA. Acestea sunt de patru ori mai mari decât corespondentele japoneze. Analizii de la Geopolitical Futures (2019a) consideră că UE se va angaja pe două fronturi în raport cu SUA, respectiv:

- (1) aplicarea de măsuri de retorsiune;
- (2) oferirea de concesiuni lui Donald Trump.

SUA își vor îndrepta atenția asupra UE de vreme ce au semnat acordul cu Japonia. De asemenea, experții de la Geopolitical Futures (2019a) apreciază că SUA vor schimba prin rotație bunurile supuse sancțiunilor, pentru a mări incertitudinea și a afecta cât mai multe industrii posibile.

Printre concesiuni se poate aminti și înțelegerea privind importurile din SUA de carne de vită fără hormoni de creștere, prin care SUA primesc o cotă mai mare din importurile anuale totale ale UE, de 45.000 de tone. De asemenea, UE a crescut în ultimul an (august 2018 - august 2019) importurile de soia (de la 4,3 milioane de tone la 7,4 milioane de tone) și gaz natural lichefiat (de la

63 miliarde de picioare cubice în 2017 la 131,9 picioare cubice în 2018, în zece țări membre ale UE) din SUA (Rodriguez, 2019c).

La data de 1 octombrie 2019, reprezentanții țărilor membre ale UE au discutat pe tema situației critice în care se află Organul de apel al OMC, în condițiile în care SUA blochează numirea noilor judecători, împiedicând astfel funcționarea acestuia. Mai precis, Organul de apel al OMC își va înceta de drept activitatea la 10 decembrie 2019 în cazul în care nu sunt numiți noi judecători pe locurile vacante. Or funcționarea acestuia este esențială pentru ca OMC să poată aplica acordurile multilaterale și să soluționeze litigiile comerciale dintre state. Pentru a găsi o soluție de compromis, UE și Canada încearcă să atragă și alte țări în eforturile de a înființa un panel interimar (în baza Articolului 25 din Acordul OMC privind soluționarea disputelor), cu funcții similare până la numirea noului Organ de apel (Bottaro, 2019). La data de 25 iulie 2019, UE și Canada au anunțat încheierea unui acord privind soluționarea reciprocă a disputelor în condițiile în care Organul de apel al OMC devine nefuncțional. În acord se prevede faptul că cele două părți vor folosi regulile de arbitraj ale OMC în panelul care va substitui OA și care va fi alcătuit din foști judecători ai OMC (Lecocq, 2019). Un acord similar a fost încheiat la data de 21 octombrie 2019 între UE și Norvegia.

Comisarul european pentru agricultură, Phil Hogan, declara pe 10 mai 2019 că reperul și plafonul maxim al negocierilor cu SUA îl reprezintă Acordul încheiat de UE cu Japonia, intrat în vigoare la 1 iulie 2019 (Euractiv, 2019). Înaltul oficial european va ocupa fotoliul comerțului în noua Comisie Europeană condusă de Ursula von der Leyen, fiind însărcinat să dezvolte noi măsuri de retorsiune împotriva țărilor care blochează mecanismul de soluționare a disputelor comerciale din cadrul OMC. În acest sens, von der Leyen vrea ca Hogan să lanseze, până la sfârșitul anului 2020, împreună cu alte țări susținătoare ale aranjamentelor comerciale multilaterale, o inițiativă largă de reformare a OMC. Viitorul președinte al Comisiei Europene dorește ca până în 2022, reforma OMC să fie finalizată.

La data de 18 octombrie 2019, au intrat în vigoare sancțiunile în valoare de 7,5 miliarde de dolari aprobate de OMC ca măsuri de retorsiune împotriva UE ca urmare a subvenționării activității producătorului de aeronave Airbus. Aceste sancțiuni se vor manifesta prin creșteri ale taxelor vamale la importurile americane de aeronave (10%) și la alte bunuri (25%), urmând să crească în continuare dacă nu se ajunge la o înțelegere cu UE care să pună capăt îngrijorărilor părții americane.

În concluzie, viitorul Acordului de liber schimb între SUA și UE este încă incert, având în vedere războiul taxelor vamale impuse reciproc, dar și obiectivele divergente de negociere stabilite până acum. Noua Comisie Europeană va trebui să găsească soluții viabile pentru a menține relațiile transatlantice la un nivel care să îi permită păstrarea, dacă nu creșterea, profilului internațional al UE la masa decidenților în plan mondial, în contextul reconfigurării raportului de forțe și al consecințelor încă nedefinite clar ale Brexitului.

2.4 Impactul liberalizării comerțului cu bunuri industriale dintre SUA și UE

În februarie 2019, Comisia Europeană a lansat un studiu asupra impactului liberalizării taxelor vamale la bunurile industriale comercializate între SUA și UE (European Commission, 2019a).

**Tabelul 2: Proiecții privind bunurile industriale exportate de UE-27 în SUA,
la orizontul anului 2033
(în milioane de euro)**

	Valori de referință	Simulare, în milioane de euro	Modificare, în milioane de euro	Modificare, în %
Produse pescărești	63	65	1	2
Produse forestiere	56	56	0	0
Pește prelucrat	1.267	2.007	739	58
Produse textile	1.953	2.836	882	45
Articole de îmbrăcăminte	2.126	4.454	2.328	110
Produse din piele	2.346	3.975	1.629	69
Sectorul de hârtie	3.666	3.694	28	1
Produse din lemn	1.058	1.150	92	9
Produse chimice și farmaceutice	99.679	107.069	7.390	7
Produse petrochimice/cocs/gaz natural	20.851	23.139	2.288	11
Minerale	4.995	5.621	626	13
Motoare auto	57.069	60.673	3.604	6
Echipamente de transport	28.155	28.611	456	2
Produse electronice	16.885	17.753	868	5
Metale	7.202	8.084	882	12
Produse din metale neferoase	5.343	6.084	741	14
Echipamente	49.566	52.828	3.262	7
Fier și oțel	8.339	8.444	105	1
Alte produse ale industriei prelucrătoare	16.860	17.592	732	4
Total bunuri industriale	327.478	354.133	26.655	8

Sursa: European Commission (2019).

Potrivit modelului folosit de autorii studiului, în condițiile eliminării barierelor tarifare la bunurile industriale, la orizontul anului 2033 exporturile UE de bunuri industriale în SUA s-ar cifra la 354,13 miliarde de euro, o creștere de aproximativ 27 de miliarde de euro și, respectiv, o sporire de 8% față de valoarea de referință (Tabelul 2). Cea mai mare creștere ar urma să fie înregistrată de articolele de îmbrăcăminte (110%), exporturile UE crescând la 4,5 miliarde de euro. Sporuri semnificative vor avea și exporturile de produse din piele (69%), dar și cele de pește prelucrat. Cu două cifre se vor majora și exporturile de produse din metale neferoase (14%), de minerale (13%), de metale (12%) și de produse petrochimice, cocs și gaz natural (11%). Cele mai reduse modificări se vor evidenția în cazul exporturilor sectorului de hârtie (1%), fier și oțel (1%), al echipamentelor de transport (2%) și al produselor pescărești (2%). Exporturile de produse forestiere nu vor fi afectate de reducerea taxelor vamale, acestea menținându-se în 2033 la nivelul valorii de referință.

Sub aspect valoric, cel mai mult vor crește exporturile de produse chimice și farmaceutice (7,3 miliarde de euro), cele de motoare auto (3,6 miliarde de euro) și cele de echipamente (3,2 miliarde de euro). La polul opus se vor afla exporturile de produse pescărești (1 milion de euro), cele aferente sectorului de hârtie (28 de milioane de euro) și cele de produse din lemn (92 milioane de euro).

Tabelul 3: Proiecții privind bunurile industriale exportate de SUA în UE-27, la orizontul anului 2033 (în milioane de euro)

	Valori de referință	Simulare, în milioane de euro	Modificare, în milioane de euro	Modificare, în %
Produse pescărești	202	258	56	28
Produse forestiere	233	233	0	0
Pește prelucrat	1.752	2.446	694	40
Produse textile	982	1.429	448	46
Articole de îmbrăcăminte	387	809	422	109
Produse din piele	319	415	96	30
Sectorul hârtie	3.001	3.003	2	0
Produse din lemn	796	840	44	5
Produse chimice și farmaceutice	57.965	66.598	8.633	15
Produse petrochimice/cocs/gaz natural	101.939	103.201	1.262	1
Minerale	3.799	4.061	262	7
Motoare auto	12.479	18.277	5.798	46
Echipamente de transport	32.352	35.420	3.067	9
Produse electronice	19.499	20.892	1.393	7
Metale	3.044	3.628	584	19
Produse din metale neferoase	4.111	4.839	728	18
Echipamente	25.639	28.105	2.467	10
Fier și oțel	1.475	1.519	44	3
Alte produse ale industriei prelucrătoare	12.864	13.086	222	2
Total bunuri industriale	282.838	309.059	26.221	9

Sursa: European Commission (2019).

Potrivit proiecțiilor, în 2033 exporturile SUA în UE vor crește cu 9% față de valoarea de referință, cifrându-se la 309 miliarde de euro (Tabelul 3). Ca și în cazul UE, cea mai mare creștere o vor înregistra exporturile de articole de îmbrăcăminte (109%), urmate de exporturile de produsele textile și de motoare auto, ambele cu majorări de 46%, și produse pescărești (28%). Sporuri semnificative vor înregistra și exporturile de metale (19%), produse din metale neferoase (18%), produse chimice și farmaceutice (15%) și echipamente (10%). Cel mai puțin vor crește exporturile de produse petrochimice, cocs și gaz natural (1%), urmate de cele de fier și oțel (3%), cele de lemn (5%) și produse electronice (7%).

În termeni de valoare, cea mai mare creștere va fi înregistrată de exporturile de produse petrochimice, cocs și gaz natural (8,6 miliarde de euro), urmate de cele de motoare auto (5,8 miliarde de euro) și cele de echipamente (2,5 miliarde de euro).

Pe ansamblu, ambii parteneri au de câștigat, diferența dintre UE și SUA la nivel de beneficii fiind de doar 444 de milioane de euro în favoarea europenilor.

2.5 Rolul IMM în relațiile comerciale dintre UE și SUA

Studiul menționat mai sus face și o analiză a rolului IMM (firme cu mai puțin de 249 de angajați) în cadrul relațiilor comerciale dintre UE și SUA (European Commission, 2019). Datele statistice utilizate în analiză relevă că valoarea exporturilor IMM europene în SUA reprezintă 28%,

respectiv 77 de miliarde de dolari din valoarea totală a exporturilor UE în Statele Unite și constituie 88% din totalul firmelor Uniunii care au relații comerciale cu America.

Italia are cel mai mare *număr de întreprinderi mici și mijlocii* (30.000) care exportă în SUA, fiind urmată de Marea Britanie (26.800) și Germania (20.700). La polul opus se află Cipru (100), Malta (100) și Estonia (200). România se află pe locul 19 în clasament, cu 600 de IMM, în urma Bulgariei (700), dar înaintea Slovaciei (400) (Tabelul 4).

Sub aspectul *valorii exporturilor întreprinderilor mici și mijlocii*, primele trei clasate în funcție de numărul de IMM se mențin în top trei, dar ierarhia se schimbă. Pe locul întâi se află Germania, cu un volum valoric al exporturilor IMM de 12,4 miliarde de euro, urmată de Marea Britanie (11,7 miliarde de euro) și Italia (11,2 miliarde de euro). Cel mai scăzut volum valoric al exporturilor în SUA l-au înregistrat Cipru, Malta, Letonia, Lituania și Bulgaria. Întreprinderile mici și mijlocii din România exportă în SUA în valoare de 0,2 miliarde de euro, situându-se în urma Ungariei (0,3 miliarde de euro).

În privința *ponderii IMM în totalul întreprinderilor care fac comerț cu SUA*, prima poziție este ocupată de Italia (96%), pe locul doi clasându-se Olanda (94%), iar pe trei Spania (93%). Pe ultimele trei poziții se află Grecia (59%), România (61%) și Cehia (63%).

După *ponderea volumului valoric al exporturilor IMM în volumul total al exporturilor companiilor care au relații comerciale cu SUA*, în primele trei poziții se află Estonia (65%), Olanda (59%) și Letonia (58%), singurele țări în care întreprinderile mici și mijlocii au o importanță majoră pentru exporturile transatlantice (peste 50%). Restul țărilor analizate înregistrează ponderi de sub 44%. La polul opus al clasamentului se situează Slovacia (9%), Malta (13%) și Cehia (14%). România se află pe locul 15 (24%), sub Polonia (25%), dar peste Belgia (23%).

Tabelul 4: Importanța IMM în relațiile comerciale dintre UE și SUA

Stat membru	IMM care exportă în SUA		IMM care exportă în SUA ca pondere în totalul întreprinderilor din UE care fac comerț cu SUA	
	Numărul de firme, în mii	Valoarea exporturilor, în miliarde euro	Ponderea în cadrul firmelor exportatoare, în %	Valoarea exporturilor, în %
Italia	30	11,2	96	44
Marea Britanie	26,8	11,7	93	27
Germania	20,7	12,4	77	15
Franța	19,3	8,3	92	32
Spania	15,5	3,0	93	35
Olanda	6,1	9,4	94	59
Suedia	5,9	1,8	93	21
Polonia	3,6	0,6	81	25
Belgia	3,2	4,5	69	23
Danemarca	2,8	1,2	85	22
Austria	2,6	2,1	86	33
Finlanda	2,3	0,7	88	20
Portugalia	2,2	0,5	90	29
Cehia	1,9	0,4	63	14
Irlanda	1,8	7,3	90	44
Ungaria	1,1	0,3	80	17
Grecia	0,9	0,2	59	22

Stat membru	IMM care exportă în SUA		IMM care exportă în SUA ca pondere în totalul întreprinderilor din UE care fac comerț cu SUA	
	Numărul de firme, în mii	Valoarea exporturilor, în miliarde de euro	Ponderea în cadrul firmelor exportatoare, în %	Valoarea exporturilor, în %
Bulgaria	0,7	0,1	87	40
România	0,6	0,2	61	24
Slovacia	0,4	0,1	75	9
Lituania	0,3	0,1	86	22
Letonia	0,3	0,1	88	58
Estonia	0,2	0,4	86	65
Malta	0,1	0,0	86	13
Cipru	0,1	0,0	79	28
Total UE*	150	77	88	28

Notă: *Totalul nu include Croația, Luxemburg și Slovenia.

Sursa: European Commission (2019).

În ceea ce privește comerțul cu SUA, întreprinderile mici și mijlocii din UE, neavând puterea financiară a marilor companii multinaționale, nici specialiști în comerț internațional, se confruntă cu probleme de natură tarifară, dar și cu probleme referitoare la evaluarea conformității produselor exportate sub aspectul cerințelor tehnice americane (considerate ca fiind bariere netarifare). Astfel, finalizarea acordului dintre SUA și UE privind eliminarea taxelor vamale asupra bunurilor industriale, care să excludă produsele agricole, precum și a acordului privind evaluarea conformității ar constitui o bulă de oxigen pentru agenții economici analizați, conducând la creșterea contribuției acestora la schimburile comerciale cu SUA.

2.6 Implicațiile pentru România ale liberalizării comerțului cu produse industriale dintre UE și SUA

Potrivit datelor furnizate de Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR, 2019), care citează datele statistice ale vămii române, în 2018 volumul total al schimburilor comerciale dintre România și SUA s-a cifrat la 2,629 miliarde de dolari (un nou record al relației bilaterale și al doilea record consecutiv), din care 1,570 miliarde de dolari au reprezentat exporturi românești (de asemenea, record pe relația bilaterală), iar 1,059 miliarde de dolari, importuri din SUA. Un record a fost consemnat și în cazul soldului balanței comerciale, care s-a cifrat la 510 milioane de dolari, în favoarea țării noastre.

Schimburile comerciale bilaterale au înregistrat o creștere importantă în 2018, de 6,4% față de anul 2017, exporturile românești sporind cu 26,1% (peste ritmul de creștere din 2017), iar importurile înregistrând un recul de 13,5%, ajungându-se în final la un excedent comercial record în favoarea României de 510 milioane de dolari.

Principalele categorii de produse exportate de România în SUA în 2018 au inclus:

- metale comune și articole din acestea (cca. 22,0% din totalul exporturilor către SUA);
- mașini și aparate, echipamente mecanice (cca. 20,6%);
- mașini și aparate, echipamente electrice (13,7%);

- cauciuc și produse din cauciuc (8,9%);
- instrumente și aparate optice și medicale (6,3%);
- lemn și articole din lemn (4,7%);
- autovehicule și echipamente de transport (4,2%);
- produse ale industriei textile și pielăriei (3,9%); și
- scaune (3,3%).

Potrivit proiecțiilor UE prezentate în Tabelul 2, în cazul liberalizării comerțului cu bunuri industriale între UE și SUA, **România** ar putea beneficia de creșteri ale exporturilor în SUA la următoarele categorii de produse: metale, produse textile, produse ale industriei pielăriei, lemn și articole din lemn, echipamente de transport etc. De remarcat este faptul că printre principalele categorii de produse exportate de România în SUA nu se regăsesc și produsele agricole.

În opinia noastră, intrarea în vigoare a noilor taxe vamale de penalizare aprobate de OMC ca urmare a diferendului privind consorțiul Airbus începând din 18 octombrie 2019, și anume de 10% la aeronave de mari dimensiuni și de 25% la produsele agricole și industriale, va tempera într-o oarecare măsură trendul crescător al exporturilor României în SUA, dar soluționarea de către OMC a cazului Boeing către sfârșitul primăverii viitoare ar putea determina cele două părți – SUA și UE – să renunțe la măsurile respective de retorsiune.

3. Concluzii

Dintre cele trei potențiale acorduri comerciale bilaterale vizate de SUA la sfârșitul anului 2018, până la data redactării articolului s-a semnat doar un **Acord parțial cu Japonia**.

Negocierile comerciale dintre SUA și UE se află în impas, pe fondul obiectivelor divergente ale celor două părți, dar și al „războiului reciproc al taxelor vamale”, consecință a politicilor comerciale protecționiste ale președintelui Donald Trump, stimulate de soldul deficitar al balanței comerciale a SUA în raport cu UE. La acestea se adaugă și politicile fiscale ale Uniunii față de marile companii de tehnologie din SUA, văzute din perspectiva încercării europenilor de a proteja firmele de profil față de practicile neloiale ale rivalilor de peste Atlantic.

Este de subliniat inițiativa germană de introducere printre interesele negociate a agriculturii la schimb cu accesul țărilor UE la licitațiile publice din SUA la nivel statal. Poziționarea inițiativei pe agenda negocierilor ar fi reprezentat o bună monedă de schimb pentru obținerea de concesi în cazul unor „sensibilități” ale UE și ar fi dat un impuls negocierilor pe ansamblu, în contextul în care SUA nu văd finalizarea acordului dacă nu acoperă și agricultura.

Referințe bibliografice

- Amaro, S. (2019). A trade war between the US and Europe is unlikely to happen. Here's why, CNBC. Accesat la adresa: <https://www.cnbc.com/amp/2019/04/16/analysts-say-why-a-us-eu-trade-war-is-unlikely-to-happen.html>
- Behsudi, A. (2019). California could hold the keys to USMCA, Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/04/16/california-could-hold-the-keys-to-usmca-425431>
- Bottaro. (2019). WTO in 'critical situation', EU warns, Euractiv. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/wto-in-critical-situation-the-eu-warns/>

- von der Burchard, H. (2019). Winter is coming: Trump tariff clash for von der Leyen, Politico. Accesat la adresa: <https://www.politico.eu/article/winter-is-coming-donald-trump-tariff-clash-looms-for-european-commission-president-ursula-von-der-leyen/>
- Cassella și Vinocur (2019). What to expect from the G-7 summit — EU officials draft big plan to take on Trump, tech rivals — GOP senator wants tax cuts for tariffs paid. Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/08/23/what-to-expect-from-the-g-7-summit-473053>
- CCIR (2019). Considerente privind evoluția exporturilor de obiecte din piele ale României pe piața SUA, comparativ cu cele ale țărilor vecine din Europa Centrală și de Est în 2016-2018. Accesat la adresa: <https://ccir.ro/wp-content/uploads/2019/03/Analiza-comparativa-a-evolutiei-exporturilor-de-obiecte-din-piele-pe-piata-SUA-ale-Romaniei-si-tarilor-vecine-din-Europa-Centrala-si-de-Est-1.pdf>
- Comisia Europeană (2018). Declarația comună SUA-UE după vizita președintelui Juncker la Casa Albă. Accesat la adresa: https://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-4687_ro.htm
- Deaux, J, Farchy, J., Suga, M. (2019). A Year On, Trump's Metals Tariffs Have More Losers Than Winners, Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-03-24/a-year-on-trump-s-metals-tariffs-have-more-losers-than-winners>
- Duesterberg, T. (2019). Trans-Atlantic Trade Is Headed Toward Disaster, Foreign Policy. Accesat la adresa: <https://foreignpolicy.com/2019/04/05/trans-atlantic-trade-is-headed-toward-disaster/#>
- The Economist. (2019). Plane crash. Finance and economics. October 5th 2019.
- Euractiv. (2019). EU commissioner says agriculture not on agenda for US talks. <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/eu-commissioner-says-agriculture-not-on-agenda-for-us-talks/>
- European Commission (2018). Keynote speech 'Transatlantic relations at a crossroads' by President Juncker at the Centre for Strategic and International Studies (CSIS). Accesat la adresa: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-18-4690_en.htm
- European Commission. (2019). EU-U.S. Trade: Commission welcomes Council's green light to start negotiations with the United States. http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2010clib/docs/2019/february/tradoc_157704.pdf
- European Commission. (2019a). Liberalization of tariffs on industrial goods between the United States of America and the European Union: An economic analysis. Accesat la adresa: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/february/tradoc_157704.pdf
- Geopolitical Futures (2019). Daily Memo: A WTO Ruling, a US Move Against Iran, a NATO Birthday. Accesat la adresa: <https://geopoliticalfutures.com/daily-memo-wto-ruling-us-move-iran-nato-birthday/>
- Geopolitical Futures (2019a). Daily Memo: On US Trade With Japan, the European Union and India. Accesat la adresa: <https://geopoliticalfutures.com/daily-memo-on-us-trade-with-japan-the-european-union-and-india/>
- Gross, D. (2019). Trump's Imperial Overreach on Trade. <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-blocking-allies-trade-negotiations-with-china-by-daniel-gros-2019-03>
- Hundeyin, D. (2019). China First, EU Next? Donald Trump Faces New Major Trade War as Europe Threatens \$23 Billion in Tariffs. Accesat la adresa: <https://www.ccn.com/china-first-eu-next-donald>
- KPMG (2019). France: Digital Services tax (3%) is enacted. Accesat la adresa: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2019/07/tnf-france-digital-services-tax-enacted.html>
- Lecocq, S. (2019). EU, Canada agree first workaround to avoid USBlock on WTO judges. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/ceta/news/eu-canada-agree-first-workaround-to-avoid-us-block-on-wto-judges/>
- Leonard, J. și Donnan, S. (2019). EU Urges Trump to Lift Tariffs So Allies Can Cooperate on China. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-03-07/eu-urges-trump-to-lift-tariffs-so-allies-can-cooperate-on-china>
- Palmer, D. (2019). Majority of states see export drop-off — Big banks warn of big recession risk from trade war — Tech companies shy away from tariff war with France, Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/08/13/majority-of-states-see-export-drop-off-468140>
- Reynolds, M. (2019). Trump tells Italy: Get rid of 'EU burden' and I will give you tariff discount. Euractiv. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/trump-tells-italy-get-rid-of-eu-burden-and-i-will-give-you-tariff-discount/>
- Rios, B. (2019). No trade deal without agriculture, warns US ambassador to the EU, Euractiv. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/no-trade-deal-without-agriculture-warns-us-ambassador-to-the-eu/>
- Rodriguez, S. (2019). Canada reaping rewards of U.S. exit from TPP. Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/03/21/canada-reaping-rewards-of-us-exit-from-tpp-553459>

- Rodriguez, S. (2019a) Trump takes aim at France over digital services tax. Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/07/11/trump-takes-aim-at-france-over-digital-services-tax-455798>
- Rodriguez, S. (2019b). Frustration all around in USMCA talks. Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/07/17/frustration-all-around-in-usmca-talks-458992>
- Rodriguez, S (2019c). China visit in the works — Mexico open to changes, but not reopening USMCA — EU trade director in town as key anniversary looms. Politico's Morning Trade. Accesat la adresa: <https://www.politico.com/newsletters/morning-trade/2019/07/22/china-visit-in-the-works-690166>
- de Rosa, J. (2019). EU antitrust regulators raise concerns about Facebook's Libra currency: sources. Euractiv. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/digital/news/eu-antitrust-regulators-raise-concerns-about-facebooks-libra-currency-sources/>
- Stolton, S, (2019). Digital Brief: von der Leyen's tech stance, Euractiv. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/all/news/digital-brief-von-der-leyens-tech-stance/>
- USTR. (2019a). United States - European Union Negotiations. Accesat la adresa: https://ustr.gov/sites/default/files/01.11.2019_Summary_of_U.S.-EU_Negotiating_Objectives.pdf
- USTR (2019b). FACT SHEET: U.S.-Japan Trade Agreement. Accesat la adresa: <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/fact-sheets/2019/september/fact-sheet-us-japan-trade-agreement>
- USTR (2019c). United States-United Kingdom Negotiations Summary of Specific Negotiating Objectives, February 2019. Accesat la: https://ustr.gov/sites/default/files/Summary_of_U.S.-UK_Negotiating_Objectives.pdf
- Valero, J. (2019). EXCLUSIVE – EU threatens US with €19 billion of tariffs in response to Boeing subsidies, Euractiv. Accesat la adresa: <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/exclusive-eu-threatens-us-with-e19-billion-of-tariffs-in-response-to-boeing-subsidies/>

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Dumitrescu, G., C. (2019). Negocierea noului acord bilateral de liber schimb dintre SUA și UE, *Revista de Economie Mondială*, 11(2), pp. 1-19
